
TRAVESSANT FRONTERES DE CZESLAW MILOSZ

Vaig començar a llegir *Travessant fronteres*. Antologia poètica 1945-2000 de Milosz, el 27 d'abril de 2006 a Lituània, la terra natal de l'autor, que va néixer a Vílnius, Wilno o Vilna "la ciutat de múltiples noms", com comenta Xavier Farré, traductor i curador del volum. És molt estrany perquè no solc viatjar si no és per mitjà de la literatura, en aquest cas la literatura era la finalitat i el mitjà era aquest artefacte infecte que s'anomena avió. El llibre havia sortit al gener i si sou assidus d'aquesta secció sabreu que molts lectors l'esperàvem amb candeletes. Havia quedat finalista del Primer Premi de Traducció Jaume Vidal Alcover el 2002 i amb la publicació se salda un deute molt important (en queden tants encara!) amb els lectors de poesia: incorporar Czeslaw Milosz (premi Nobel al 1980, mort al 2004) en català a la nostra tradició literària. La traducció s'insereix en la tradició intermitent de poetes traductors que desenvolupen la seva obra personal com a poetes paral·lelament a la seva obra traductora. Quina enyorança d'aquelles col·leccions que es dedicaven només a incorporar poetes de llengua estrangera a la literatura catalana en les dues versions! Vivim temps de penúria editorial.

Així, travessant fronteres, va ser que em vaig trobar l'obra del poeta moral, del fill d'Europa que és Czeslaw Milosz, que se'ns presenta potent, granítica, d'una peça, sense banalitats. Aquest exiliat perpetu: de Vílnius a Cracòvia (on l'esperava la desconeguda) a França i a Califòrnia, que recorda una mica la trajectòria d'autors com Franz Kafka, Milan Kundera... Amb exilis diversos: interiors i exteriors. Farré ens el presenta en una traducció sense precedents, feta de zero, valenta i agosarada, i en una antologia amb criteris clars, àmplia i ben argumentada. Una poesia que cal assaborir a poc a poc, com en una cursa de fons, dosificant-ne la lectura, una poesia que de vegades té ressons salvatians "La veu de la passió és millor que la veu de la comprensió/Ja que els mancats de passió no poden canviar la història".

Realment Milosz va anar també travessant fronteres i testimoniant allò que passava a Europa i al món durant tot el segle XX, amb una capacitat molt gran per fer allò tan absolutament necessari que és reinventar-se. La varietat i la versatilitat de la seva poesia és gran i la capacitat de la seva obra de dialogar entre ella mateix, la capacitat intertextual li confereix un interès afegit.

Cal felicitar Xavier Farré i cal felicitar-nos per poder tenir aquest tast tan ampli que en un sol llibre situa la figura de Czeslaw Milosz, el poeta dels exilis múltiples, en un lloc de privilegi dins de les prestatgeries dels lectors de poesia. De l'Espluga de Francolí a VÍlnius, Farré ha emprès un camí de compromís amb la literatura com a poeta i com a traductor que l'ha situat ja a hores d'ara en un lloc de privilegi.

Al llibre *El gosset del camí* (1997) hi ha un poema que es titula "Formació" que explicita una veritat que potser hauríem de gravar en molts cervells de poetes, escriptors i mandarins que exerceixen d'esplèndids cada cop que obren la boca i cada cop que callen. "Creure que un és esplèndid i gradualment convèncer-se que no és esplèndid. Ja és prou feina per una vida humana."

ADAM MANYÉ

Publicat al diari *El Punt* el 13 de novembre de 2006